

1.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft halfjaarlijks weer in welke mate het vermogen van de gemeente toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het gemeentelijk beleid daarvoor noodzakelijkerwijs moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop voortdurend af te stemmen, wordt getracht te voorkomen dat de gemeente Gulpen-Wittem door elke nieuwe financiële tegenvaller gedwongen wordt tot het nemen van bezuinigingsmaatregelen. Om het weerstandsvermogen zorgvuldig te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk de aanwezige gemeentelijke weerstandscapaciteit volledig in samenhang met zowel de omvang alsook de achtergrond van de gemeentelijke risico's te analyseren.

Het kader voor een gemeentelijk beleid

Het kader voor een gemeentelijk beleid voor weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gevormd. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten worden vastgelegd, waaronder het weerstandsvermogen (art 9 en 26 BBV). Het Besluit Begroting en Verantwoording definieert het weerstandsvermogen als volgt:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die voor de gemeente van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (art 11 BBV).

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf weerstandsvermogen minimaal:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Een praktische toelichting voor de toepassing van dit wettelijk kader door de gemeente is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) beschikbaar gesteld in de vorm van de Handreiking duale begroting. Deze handreiking laat zien hoe de gemeentelijke begroting en de daaropvolgende jaarrekening goed op de rolverdeling tussen raad en college in het duale tijdperk kunnen aansluiten. Dit geldt eveneens voor de kaderstelling en de uitvoering met betrekking tot het weerstandsvermogen in het duale tijdperk.

De handreiking toont dat er volgens twee methoden door de gemeente invulling gegeven kan worden aan de kaderstelling en uitvoering van het weerstandsvermogen:

Methode 1. De paragraaf weerstandsvermogen bevat zowel de beleidsmatige kaderstelling als de uitvoering ervan.

Methode 2. Een aparte nota voor de beleidsmatige kaderstelling en in de paragraaf weerstandsvermogen de planning en verantwoording van de uitvoering, de voortgang en een beoordeling van de actualiteit van het beleidsmatige kader.

Met de vaststelling van de nota weerstandsvermogen en risicomangement heeft de gemeente Gulpen-Wittem gekozen voor methode 2. De nota weerstandsvermogen en risicomangement uit 2009 is op dit moment nog van kracht. Aangezien het zaak is dat de gemeente haar beleid met regelmaat tegen het licht houdt, zal begin 2020 een nieuwe beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd worden. Daarna zal het gemeentelijk beleid voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing met een structurele cyclus van 4 jaar tegen het licht gehouden worden waarbij vervolgens begin 2024 een hernieuwde beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd worden. De beleidsnota's 2020 en

2024 dienen dan tevens als basis voor de nieuwe Verdiepingsonderzoeken die de Provincie Limburg naar verwachting in 2022 en 2026 wederom voor de gemeente Gulpen-Wittem zal uitvoeren.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de verzamelaar voor alle bronnen waaruit niet-voorzien financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden. Het gaat hierbij om buffers die vrijgemaakt kunnen worden in het eigen vermogen respectievelijk in de exploitatie om kosten, die zowel zonder enige financiële dekking alsook onverwachts én substantieel zijn, te dekken zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van de huidige taken door de gemeente Gulpen-Wittem.

De functie van weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit kan op 2 manieren worden ingezet:

1. De weerstandscapaciteit wordt gebruikt om structurele tegenvallers met meerjarige effecten af te dekken.
2. De weerstandscapaciteit wordt gebruikt om incidentele tegenvallers met uitsluitend effecten voor het lopende jaar af te dekken.

Primair wordt de weerstandscapaciteit gerelateerd aan financiële risico's die zich in desbetreffend begrotingsjaar kunnen voordoen. De meerjarige effecten van structurele tegenvallers worden betrokken in de politieke besluitvorming bij de eerstvolgende behandeling van kadernota en begroting.

Incidentele versus structurele weerstandscapaciteit

Ten behoeve van het inzicht in het duurzame karakter van het vermogen om zodoende financiële tegenvallers te kunnen opvangen, wordt expliciet een onderscheid gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van gemeentelijke taken. Kort samengevat zijn dit de direct aan te wenden middelen voor tegenvallers. De structurele weerstandscapaciteit betreft de financiële middelen die structureel ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

De componenten van weerstandscapaciteit

De gemeente Gulpen-Wittem hanteert, zoals in gemeenteland algemeen gebruikelijk is, als onderdeel van de beschikbare structurele en incidentele weerstandscapaciteit de volgende componenten:

Structurele weerstandscapaciteit:

- onbenutte belastingcapaciteit
- onvoorzien
- resultaat na bestemming

Incidentele weerstandscapaciteit:

- vrij aanwendbare deel van de algemene reserve
- stille reserves

Stille reserves behoren doorgaans tot de weerstandscapaciteit, met name wanneer het verhandelbare activa betreft. Bij een verkoop van activa (bijvoorbeeld gemeentelijke gebouwen) is sprake van een verschil tussen de boekwaarde en de marktwaarde (de verkoopprijs), te weten een boekwinst of -verlies. De positieve ongerealiseerde verschillen tussen de huidige boekwaarden en de actuele marktwaarden vormen de zogenaamde stille reserves, die uiteindelijk bij een verkoop definitief tot uitdrukking komen. Er zijn verschillende elementen bepalend voor de aanwezigheid respectievelijk de hoogte van stille reserves. De keuze van de toegepaste afschrijvingsperiode heeft grote invloed op de hoogte van de boekwaarde van vaste activa. Door activa in een korte periode af te schrijven, zal de boekwaarde van de activa sneller verminderen; terwijl de economische waarde veel minder daalt. Daarnaast wordt de

marktwaarde sterk beïnvloed door het wel of niet courant zijn van de activa en de specifieke onderhoudssituatie. Bij de gemeente Gulpen-Witterm wordt in principe geen rekening gehouden met eventuele stille reserves. Derhalve wordt de post stille reserves doorgaans op € 0 bepaald.

De bestemmingsreserves worden niet tot het weerstandsvermogen gerekend. Deze reserves kennen reeds een bestemming. Inzet hiervan zou een aanpassing van het voorgenomen beleid vereisen.

Beschikbare weerstandscapaciteit gemeente Gulpen-Witterm

De toepassing van bovenstaand genoemde uitgangspunten met betrekking tot de beschikbare weerstandscapaciteit maakt dat de weerstandscapaciteit van de gemeente Gulpen-Witterm er als volgt uit ziet:

In onderstaande tabel staat de weerstandscapaciteit van de gemeente Gulpen-Witterm.

Bedragen in € 1.000	Begroting 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>Structurele weerstandcapaciteit:</i>			
Onroerende- zaakbelastingen	0	0	0
Rioolrechten	0	0	0
Afvalstoffenheffing	111	186	0
Overige heffingen	340	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	451	186	0
Onvoorzien	75	126	25
Resultaat na bestemming	-512	-403	-1.121
<i>Totaal structurele weerstandcapaciteit</i>	<i>14</i>	<i>-91</i>	<i>-1.096</i>
<i>Incidentele weerstandscapaciteit:</i>			
Vrij aanwendbare deel van de algemene reserves	7.817	9.809	10.057
Stille reserves	0	0	0
<i>Totaal incidentele weerstandcapaciteit</i>	<i>7.817</i>	<i>9.809</i>	<i>10.057</i>
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	7.831	9.718	8.961

Risico's en benodigde weerstandscapaciteit

Voor het begrip risico wordt de volgende definitie gehanteerd: "Een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente Gulpen-Witterm".

Het manifesteren van een risico kan tot gevolg hebben dat de nagestreefde realisatie van de doelstellingen van de gemeente Gulpen-Witterm (uitvoeren van de programma's met voorliggende producten en activiteiten) in mindere mate ofwel in het geheel niet haalbaar is. Het is derhalve van groot belang dat de doelstellingen van de programma's in de begroting eenduidig en goed meetbaar i.c. smart zijn vastgelegd én in voldoende mate (intern) bekend zijn.

Risico's kunnen onderverdeeld worden in structurele en incidentele risico's en in externe en interne risico's.

Structurele risico's zijn risico's die zich uitstrekken over meerdere jaren.

Incidentele risico's zijn risico's die zich normaliter slechts een keer in een bepaald jaar voordoen. Over het algemeen betreft het hierbij voornamelijk risico's met financiële aspecten.

Externe risico's komen vooral voort uit de omgeving van de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld economische ontwikkelingen, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, wijzigingen in de wet- en regelgeving maar ook natuurgeweld en beïnvloeding van / door belanghebbende.

Interne risico's moeten doorgaans op de volgende vlakken gezocht worden:

- organisatorisch (Bijv. integriteit, procesmanagement, klachtenafhandeling);
- arbeid (Bijv. arbeidsomstandigheden, bezetting, kwaliteit (competenties en motivatie));
- financieel (Bijv. debiteuren, treasury, garantstellingen, budgetuitputting, activabeleid);
- informatie (Bijv. communicatie, juistheid, volledigheid en tijdigheid, post / archief);
- imago (Bijv. gemeente, politiek / bestuurlijk);
- milieu (Bijv. verontreiniging, vergunningen);
- product (Bijv. tijdige realisatie, kosten(overschrijdingen));
- juridische aansprakelijkheid (Bijv. onderhoudsplicht (wegen, speelvoorzieningen), planschade);
- proces (Bijv. naleving procedures, inkoop en aanbesteding, projectmanagement);
- materieel (Bijv. gebruik, onderhoud, beschikbaarheid, afschrijving).

Om te kunnen bepalen naar welke risico's binnen de Gemeente Gulpen-Wittem de meeste aandacht dient uit te gaan, is aan alle risico's een specifieke prioriteit meegegeven. Risico's die de grootste invloed op het realiseren van de doelstellingen hebben, krijgen de hoogste prioriteit toebedeeld. Voor de prioriteitsbepaling is met betrekking tot alle geïnventariseerde risico's een inschatting gemaakt van zowel wat de waarschijnlijkheid is dat een risico zich daadwerkelijk voordoet alsook een inschatting van wat de mogelijke schadeomvang hierbij kan zijn. Op basis daarvan is er aan elk risico afzonderlijk een prioriteit gegeven. Voor het prioriteren van de risico's zijn de volgende stappen gezet:

1. Omschrijven van de gevolgen in grote lijnen als het genoemde risico zich voordoet;

2. Schatten van de kans (de waarschijnlijkheid) dat het risico zich voordoet;

De score is toegekend op basis van ervaringen. De subjectiviteit die gekoppeld is aan deze inschatting, is deels ondervangen door de inschatting door meerdere medewerkers tegelijkertijd, geheel onafhankelijk van elkaar, te laten maken en zodoende ook anderen dan uitsluitend de direct betrokkene(n) te betrekken bij het identificeren en actualiseren van risico-informatie. Hierbij is de volgende scoretabel gebruikt:

Kans	Score
Gering (minder als 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

3. Bepalen hoe ernstig de gevolgen zijn.

Hiervoor zijn de onderstaande scoringstabellen gebruikt:

Impact op politiek, product of doelstelling	Score
Gering	1
Beperkt	2

Impact op politiek, product of doelstelling	Score
Groot	3

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 30.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = Tussen € 30.000 en € 150.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 150.000)	3

4. Berekenen risicoscores:

De risicoscore is per impactcategorie berekend door de kans-score te vermenigvuldigen met de gevolgscore. Hoe hoger de uitkomst, hoe groter het risico. Met deze methode is voorkomen dat risico's met lage financiële gevolgen werden verwaarloosd. Deze risico's kunnen door een mogelijk hogere kans dat de gebeurtenis zich voordoet alsnog een hogere score, en dus prioriteit, krijgen dan wanneer men zonder deze methode risico's prioriteert.

5. Toepassen ranking:

Op volgende wijze zijn de risico's per impactcategorie voorzien van een ranking:

Ranking	Gevolg
Score 10 en hoger.	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
Score hoger dan 5, maar lager dan 10.	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt dit voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar).
Score van 5 en lager	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft, worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

In de navolgende tabellen wordt het risicoprofiel van de gemeente Gulpen-Wittem dat de basis voor zowel de beheersing van de essentiële risico's alsook het bepalen van de behoefte aan weerstandscapaciteit voor de financiële risico's vormt, aangevuld met de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's met een hoge kans van voordoen:

Incidenteel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact)	prognose bruto bedrag	benodigde weerstandscapaciteit in €	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Onjuiste genomen besluiten met mogelijke imagoschade en aansprakelijkheidsschade	Onvoldoende kennis (deling) m.b.t. de toepassing van afdelingsspecifieke bijzondere wet- en regelgeving	10	30.000	30.000	I	Algemeen bestuur
Planschade	Wijziging bestemmingsplan	10	50.000	50.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Extra kosten of claims uit onderhandelingsproces privaatrechtelijke sfeer	Onderhandelingsrisico's onvoldoende doordacht en ondervangen door ambtenaar/bestuurder	10	90.000	90.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Grote financiële nadelen; publicitaire/politieke gevolgen; calamiteit	Onvoldoende informatievoorziening naar college	15	250.000	250.000	I	Paragraaf Weerstandsvormogen
Stilstand / terugval; de aanwezige kennis verdwijnt	Uitval eenpitters; beperkte flexibiliteit; uitstroom door vergrijzing	15	150.000	150.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Implementatie Omgevingswet	De jaarschijf 2020 is in deze begroting opgenomen. Voor de volgende jaren is een inschatting gemaakt voor de implementatie Omgevingswet.	15	757.000	757.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	prognose bruto bedrag	benodigde weerstandscapaciteit in €	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Doelstellingen op langere termijn niet behalen	Regelmatig ad-hoc werk	15	150.000	150.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Implementatie Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO)	Vanaf 1 januari 2020 is de BIO van kracht. De BIO vervangt de Baseline Informatieveiligheid gemeenten (BIG) en is op alle overheidsorganen van toepassing	15	50.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Mogelijke sancties vanuit Europa op basis van de Wet Hof	Door de invoering van de Wet Hof zijn sancties mogelijk voor gemeenten indien zij gezamenlijk boven hun deel van de Europese norm van 3% uitkomen. Het Rijk kan besluiten (een gedeelte van) de boete door te belasten aan gemeenten.	10	100.000	100.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
TOTAAL			1.627.000	1.627.000		

Structureel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	benodigde weerstandscapaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Wet Markt en Overheid (op 1 juli 2012 in werking getreden)	Om onwenselijke concurrentievervalsing te voorkomen, moeten alle overheden zich aan 4 wettelijke gedragsregels houden, te weten kostendoorberekening, bevoordelingsverbod, gegevensgebruik en functiescheiding	10	50.000	50.000	S	Paragraaf Weerstandsvermogen
Implementatie Omgevingswet	Structurele kosten o.b.v. het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet ¹	15	250.000	250.000	S	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Uitvoering van het regionaal gezondheidsbeleid en regiovisie	In het kader van zero based begroten is er in de begroting nog geen uitvoeringsbudget opgenomen.	PM	PM	PM	S	Sociaal Domein
Uitvoeringsprogramma Geweld	In het kader van zero based begroten is er in de begroting nog geen uitvoeringsbudget opgenomen.	PM	PM	PM	S	Sociaal Domein

¹ Gemeenten gaan meebetalen aan de structurele uitvoeringskosten van het digitale stelsel en een centraal informatiepunt over de Omgevingswet voor overheden. De jaarlijkse onderhoudskosten worden als volgt verdeeld: 19% Rijk, 70% gemeenten, 6% provincies, 5% waterschappen. Omdat we financieel de impact hiervan ook nog niet kunnen overzien is dit nog niet meegenomen

Herziening gemeentefonds	Er is een herziening van het totale gemeentefonds per 2021 op komst. Met deze herziening van het gemeentefonds wordt onder meer beoogd de vastgestelde knelpunten in de verdeling van de middelen voor het sociaal domein op te lossen. De afgelopen maanden hebben diverse voorbereidende onderzoeken plaatsgevonden en eind maart zijn de daadwerkelijke verdeelonderzoeken van start gegaan. Daarmee is een volgende fase in de herziening ingegaan. Wat de exacte gevolgen voor de gemeente Gulpen-Wittem zijn, is nog niet bekend, maar dat dit een financieel effect/risico met zich mee brengt, is duidelijk, nog los van de discussies die over de financierbaarheid van de gemeentelijke zorgtaken op dit moment plaatsvinden.	PM	PM	PM	S	Bestuur
Kosten afvalverwerking i.r.t. afvalstoffenheffing	De kostendekkendheid voor 2020 e.v. bedraagt 79%. In 2020 zal met de Raad de kostendekkendheid en het toekomstig verloop van de voorziening afvalverwijdering worden geëvalueerd.	PM	PM	PM	S	Volksgezondheid en milieu
Beleidsplan kunstwerken	Ten tijde van het opstellen van de begroting 2020 wordt ook het beleidsplan kunstwerken opgesteld. De financiële effecten hiervan zijn nog niet in deze begroting vertaald.	PM	PM	PM	S	Verkeer, vervoer en waterstaat

<p>Communicatie</p>	<p>Er wordt gewerkt aan een communicatievisie. Communicatie is niet alleen 'wat de communicatieprofessional doet, of wat het team Communicatie doet'. Er is veel meer communicatie in en vanuit de organisatie. Betere communicatie draagt bij aan een beter functionerende organisatie, beter beleid, betere producten en diensten en beter management. Onze gemeente heeft hoge ambities als het gaat om participatie en zelfsturing van de kernen, het zoeken van de dialoog met inwoners en het zichtbaar maken wat de organisatie en bestuur doen. Onze communicatie wordt grotendeels tactisch/operationeel uitgevoerd en dat doen we goed. De ontwikkelingen om ons heen vragen echter steeds meer een pro-actieve en strategisch advisering op het gebied van communicatie. Alhoewel in het OOT voorstel dat op 26 september 2019 in de gemeenteraad wordt behandeld voorziet in een personele uitbreiding op dit vlak zijn de (financiële) effecten van de uitvoering van deze visie nog onbekend.</p>	<p>PM</p>	<p>PM</p>	<p>PM</p>	<p>S</p>	<p>Bestuur</p>
---------------------	---	-----------	-----------	-----------	----------	----------------

Integraal veiligheidsplan	Ten tijde van het opstellen van de begroting 2020 wordt ook het integraal veiligheidsplan opgesteld. De financiële effecten hiervan zijn nog niet in deze begroting vertaald.	PM	PM	PM	S	Veiligheid
TOTAAL			300.000	300.000		

Risico's met een gemiddelde kans van voordoen

Incidenteel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstandscapaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Onbevoegd genomen besluiten met mogelijke imago- en/of aansprakelijkheidsschade	Onvoldoende kennis m.b.t. toepassing gemeenterecht, delegatie en mandatering	6	30.000	7.500	I	Algemeen bestuur
Procedurefouten; Gemeente krijgt niet wat ze hebben wil	Besluitvorming door politieke 'haast' kan invloed hebben op zorgvuldigheid en kwaliteit	6	90.000	22.500	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Financieel nadeel verzekeringsportefeuille	Te laag verzekerd bedrag dan wel het geheel ontbreken van een noodzakelijke (tijdelijke dan wel doorlopende) gemeentelijke verzekering in de verzekeringsportefeuille (o.a. door het ontbreken van een eigen gemeentelijk verzekeringsbeleid)	9	200.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact)	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstands-capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Fraude / integriteitschending	Uitblijven kwetsbaarheidsanalyses; onvoldoende integriteits-preventie of integriteits-besef	6	90.000	22.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
juridische aansprakelijkheid / aanbestedingsprocedure en schadeclaims / nieuwe Aanbestedingswet	Het overtreden van de regels voor Europese aanbesteding, onduidelijke afspraken, ongeschikte / onuitvoerbare gunning / selectiecriteria etc. Aanbestedingstrajecten moeten objectief, transparant en proportioneel zijn; voldoet de uitleg voor een keuze/partij niet aan het gelijkheidsbeginsel of proportionaliteitsprincipe, dan hebben marktpartijen grond voor een juridische procedure.	9	200.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Schadevergoeding / hogere kosten wegens contractfouten of onduidelijkheden	Fout in contract of onduidelijke afspraken	6	90.000	22.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstand- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Boete in kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	Niet nakomen van de verplichtingen en/of overtreding van de beginselen van de AVG	9	250.000	62.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Garantstelling Ministerie van Defensie	Werkzaamheden aan defensiepijpleiding Givelderweg 1 en 3	6	20.000	5.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Borgstelling WSW	Rijk en gemeenten staan beide voor 50% borg bij het niet aan de verplichtingen kunnen voldoen door het Waarborg-fonds Sociale Woningbouw	6	50.000	12.500	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Vervanging/Nieuwbouw Sporthal Gulpdal	Sporthal Gulpdal stamt uit bouwjaar 1980 en is volgens de NV VTC aan vervanging toe. De NV VTC heeft derhalve besloten om alleen nog bedragen te begroten voor klein onderhoud en onderhoudscontracten	6	8.000.000	2.000.000	I	Paragraaf Sociale voorziening en maatschappelijke ontwikkelingen
TOTAAL			9.020.000	2.255.000		

Structureel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risicoscore (kans x impact)	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstands- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Interbestuurlijk Programma (IBP)	Samenwerking aan maatschappelijke vraagstukken	6	200.000	50.000	S	Sociale voorziening en maatschappelijke ontwikkelingen
Financieel nadeel open einde regelingen	Niet begrote ontwikkeling aantal cliënten / kosten voorzieningen	9	150.000	37.500	S	Sociale voorziening en maatschappelijke ontwikkelingen
Hogere inkoopkosten of claims	De inkoopfunctie wordt onvoldoende ingeschakeld of de inkoopvoorwaarden worden niet altijd gehanteerd of er wordt onvoldoende gebruik gemaakt van het inkoopbeleid	6	50.000	12.500	S	Paragraaf Bedrijfsvoering
Risicomangement	Ontbreken structureel risicomangement beheer	6	30.000	7.500	S	Paragraaf Weerstandsvermogen
Invoering vennootschapsbelasting voor gemeenten	De gemeenten moeten vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken	6	20.000	5.000	S	Paragraaf Bedrijfsvoering
Onduidelijkheid over geleverde kwaliteit en resultaat; verkeerde dingen doen; onvoldoende toetsen en onderbouwen van budgetten; onvoldoende weerstandsvermogen	Ontbreken prestatie- indicatoren; niet concreet formuleren p.i., kwaliteitscriteria niet SMART	6	20.000	5.000	S	Paragraaf Bedrijfsvoering
TOTAAL			470.000	117.500		

Een confrontatie van de benodigde weerstandscapaciteit in de gemeente Gulpen-Wittem met de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	€ 14.000	B	€ 300.000
Incidenteel	C	€ 7.817.000	D	€ 3.882.000
Totaal	E	€ 7.831.000	F	€ 4.299.500
Weerstandsvermogen				
Structureel (A / B)		4,67		
Incidenteel (C / D)		2,01		
Totaal (E / F)		1,85		

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Gemeentelijk beleid weerstandsvermogen

Met de vaststelling van de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement heeft de raad het beleidskader betreffende het aanhouden van weerstandsvermogen benoemd. De toepassing van dit beleidskader is gericht op het borgen van de continuïteit van het bestaande beleid en dienstverlening in het geval van onvoorziene substantiële financiële tegenvallers, het borgen van het imago van de gemeente en het beheersen van overige risico's.

Wat betreft de waarde van de ratio weerstandsvermogen: het betreft een momentopname, zowel ten aanzien van de beschikbare capaciteit als de benodigde capaciteit. De ratio wordt permanent beïnvloed door wijziging van de risico-informatie (nieuwe besluiten of wijziging van de feitelijke omstandigheden met inherente gevolgen voor de kans of de impact, beheersmaatregelen, de omvang van componenten van de weerstandscapaciteit).

Aan de ratio weerstandsvermogen wordt de volgende betekenis gegeven:

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 – 2,0	ruim voldoende
1,0 – 1,5	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

De gemeente Gulpen-Wittem streeft ernaar om het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van 'voldoende' – 'ruim voldoende' te houden.

In het geval dat de overallratio (structureel en incidenteel) van de streefwaarde afwijkt, zullen maatregelen door het college aan de raad voorgesteld worden om uiteindelijk weer op, bovenstaand reeds verwoorde, streefwaarde te komen. Voor de gemeente Gulpen-Wittem kan op basis van het huidige risicoprofiel worden geconcludeerd dat het weerstandsvermogen overall (structureel en incidenteel) met een waarde van ruim voldoende is. Het vermogen om incidentele nadelen op te vangen is met een waarde van uitstekend. Het vermogen om structurele nadelen op te vangen op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit moet met een waarde van op dit moment als onvoldoende bestempeld worden.

Ten opzichte van de jaarrekening 2018 is de **ratio weerstandsvermogen overall** (structureel en incidenteel) in de begroting 2020 van een waarde van 1,79 gestegen naar een waarde van 1,85. Deze ratiowijziging wordt veroorzaakt doordat de totaal benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit afgenomen is.

Zoals al eerder verwoord is de waarde van de ratio weerstandsvermogen een momentopname, zowel ten aanzien van de beschikbare capaciteit alsook ten aanzien van de benodigde capaciteit. Daarnaast geldt dat de manier van kwantificering van risico's over het algemeen tamelijk ruwe inschattingen betreft. Inherent gevolg hiervan is dat de uitkomsten van de analyse een geschatte indicatie van mogelijke tegenvallers weergeven. Doordat de ratio bij voortdurende beïnvloed wordt door de toevoeging en/of wijziging van risico-informatie (nieuwe besluiten of feitelijke omstandigheden met gevolgen voor de kans of de impact, beheersmaatregelen, de omvang van componenten van de weerstandscapaciteit) is in het kader van de gemeentelijke financiële weerbaarheid vooral een gedegen vertrouwen in het gemeentelijk meerjarig financieel perspectief bij alle betrokkenen onontbeerlijk.

Aansprakelijkheidsstellingen

In de nasleep van het faillissement van Licom NV is de gemeente aansprakelijk gesteld door derden. Niet alleen de gemeente Gulpen-Wittern, maar alle aandeelhoudende gemeenten zijn hoofdelijk aansprakelijk in een geclaimd verlies. Het verweer tegen deze aansprakelijkheidsstelling voeren de gemeenten gezamenlijk. Wij hebben de claim afgewezen. We verwachten dat een civiele procedure zal volgen. We zien de uitkomst van dat proces met vertrouwen tegemoet.

Tevens is er een andere aansprakelijkheidsstelling. Deze zaak loopt al enige tijd en is in behandeling bij onze advocaat. De mogelijke claim bedraagt € 50.000,-.

Indicatoren

In het kader van het BBV is een aantal indicatoren nader gedefinieerd en verplicht gesteld. Deze indicatoren schetsen voor onze gemeente een positief beeld. Het gaat om de volgende:

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Solvabiliteit	25%	26%	18%	15%	14%	14%
Grondexploitatie	1%	1%	1%	1%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	2,47%	0,91%	1,52%	1,55%	1,52%
Schuldquote	58%	67%	87%	108%	121%	124%
Netto schuldquote	77%	88%	103%	123%	135%	138%

Solvabiliteit: dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie: De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Structurele exploitatieruimte: Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Netto schuldquote: dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.